

**Лѣтопись
Екатеринославской
Ученой Архивной
Комиссиі. Матеріалы для
исторіи Запорожских
козаковъ — Памяти Г. А.
Залюбовскаго**

**Я. П. Новицкій, А. Синявскій, В.
Бідновъ, В. Даниловъ**

1909

Exported from Wikisource on 10/16/18

Пам'яті Г. А. Залюбовського.

Етнографічне вивчення української частки населення Катеринославської губернії має декілька представників в персоні покійного [Ів. Ів. Манжури](#) († 1893 р.) ^[1] і живого — почесного історика Запоріжжя [Д. І. Еварницького](#), Я. П. Новицького і в останній час [В. О. Бабенко](#). Але був ще один невтомний Катеринославський етнограф, про якого, проте, ніхто не знає, про якого зовсім забули. Ми говоримо про Григорія Антоновича Залюбовського, колишнього представника Катеринославського Окружного Суду (сховав в 1898 р.). Достатньо сказати, що зібранні Залюбовським в Катеринославщині матеріали увійшли в такі великі етнографічні видання, як [М. Номиса](#): „Українські приказки, прислів'я и таке инше“, 1864 р., куда їм було долучено 585 записаних із народних уст, і в „Труды этнографическо-статистической экспедиции въ Юго-Зап. Край“, відома також участь „Читанкѣ“ Хуторного і в українському словнику [Шейковського](#). Але і крім цього, Залюбовський брав участь в багатьох виданнях. Автор його некролога ^[2] говорить „Въ малорусской этнографіи вы не найдете ни одного издания, на коемъ бы красовалась надпись покойнаго, но внутри почти каждого сборника, подъ отдѣльными записями, скромное: „сообщилъ Залюбовскій“ — не диковина. І записів, і повідомлень цих велика кількість! А між цим візьміть будь-яке літературно-етнографічне дослідження з приводу цього питання. наприклад, капітальну працю: „Исторію этнографіи“ [Пипіна](#), „Исторію литературы“ проф. [Огоновського](#), „Исторію литературы украинской“ проф. [Петрова](#) — і ви не зустрінете серед переліку етнографів та збирачів народного слова імені

Залюбовського. Але запитайте про нього будь-якого вченого-етнографа і аматора етнографії України, і ім'я його буде проголошено останніми із явною повагою. Усно воно прекрасно відомо, а листування покійного свідчить, що фактично жодне із малоросійських видань з етнографії не могло бути без його участі. Але поки живі колеги покійного, збереглася й усна пам'ять про нього. А зйдуть із життєвої сцени останні поціновувачі музи народної і може замовкнуті невнесення в списки літопису прекрасне ім'я покійного, як етнографа. Таким чином перед нам вималювався симпатичний облік із типовими рисами тих місцевих працюючих на стежці науки, які так бувають корисні для наукових завдань, і яких до цього ж мало у нас в Росії, але пам'ять про яких зникне скоро і не переживе навіть одного покоління. Так і було із Залюбовським. Навіть в спеціальному нарисі проф. М. Ф. Сумцова „Объ этнографическомъ изученіи Екатеринославской губ.“ („Сборникъ статей Екатер. Науч. Общ. по изученію края“ 1905 р.) ім'я Залюбовського не згадується.

В цьому нарисі ми хотіли б додати до характеристики Залюбовського одну рису: його любов до своєї національності. Ця любов не була стихійною, але ідейною. Про це свідчить приставлений між паперами знаменитого руського вченого, першого ректора Університету св. Володимира [М. А. Максимовича](#) лист до нього від Залюбовського. Лист цей цікавий не тільки у відносинах Залюбовського, але і для характеристики українського національного настрою в близькому до Катеринославу Харкову 60-тих років. Додаємо цей лист повністю.

„20 листопада 1864 року
Харьків.

Високоповажний пане,
Михайло Олександрович!

Перш усёго вибачайте, пане, що я невідомій Вам чоловік, обертаюсь до Вас із цією річчю, що смів турбувати Вас нею ради тутешних користей. Будучи певний, що Ви не поремствуєте на мене за це, я й одваживсь на цей лист. Але єдина власна моя користь не дозволила б мені сего: пишу не з-за себе одного.

Нам, харьківцям, дуже б треба, дуже б бажалось володати Вашими літературними і історичними вчинками, теж Вашими збірками українських пісень (виданнями років 1827, 34 й 49) й українськими збірками^[3]) але чисто незнаємо, де їх добути. Я засилав присьбу свою про це і у Петенбурх, і у Москву, і у Одесу, рився і в харьківських книгарнях, але усе по-дурному — нема. Так оце, спіткавши случаєм шлях до Вас, я й пишу й покірливе просю Вас, відповідати нам, де б ми змогли найти це усе? Треба б сего усього у Харьків екземплярів по десятку, або-що; не лишне б зовсим було, як би й більш було сих вчинків на продажі у книгарні. Баллиноі, хоч на коммисії, бо потреба на них чуеця не рідко, а особливе на збірки пісень. Коли ласка ваша, шановний пане, оповістіть нас про це. Кажу: „нас“, бо я тут не один малоросс, бажаючий добра своїй родині і цінуючий людей, котрі роблять їй добро і не

відвертаюця від неї, як сини непотрібні. Нас, кажу, не один, і усі б ми бажали мати Ваши вчинки і видання. Може у Вас є тепер при Вас кілька екземплярів; на цей кінець, звістіть, яким вчинкам яка ціна, і ми хутенько вишлемо Вамъ гроші. Сюди дійшли Ваші „Новыя письма къ Погодину“ [4]) через пана Борисяка. Спасибі Вамъ за них; вони вже сливе усі розійшлись, або хутко не стане їх.

Подозвольте мені від себе послати Вам два харківських видання: „Долю“, вчинок молодого писаки — чорноморця Нардеги, і „Не до любови“, вчинок одного полтавського пана Шохина. Просю Вас принята в подарунок; я їх видаведь. Готуеця у нас дечого багато до дрюку і повинно хутко попасти у дрюкарню — дещо і драматичне, і бельетристичне, і лиричне. Не знаю, коли воно, вийде на світ Божий. Готуеця й збірка на — світ.

Вашу одповідь, коли буде Ваша ласка, просю надіслати шляхом до мене: Григорію Антоновичу Залюбовському въ Харьковъ, въ книжній магазинъ Баллиной.

Винюсь пред Вами, достоповажний пане, ще раз у щій докуці, що смів Вас турбувати нею, і застаюсь щиро поважаючий Вас й завжди готовий до послуги

Грицько Залюбовський.“

Достойна була праця Залюбовського — зібрана народних українських пісень. Але все ж напрошується питання, чому цей, знаючий, працьовитий і не позбавлений енергії чоловік

обмежувався тільки участю в чужих виданнях або виданнях чужих творів і не створив нічого свого власного? В новітній невеликий за об'ємом культурній історії України знайдуть місце також імена таких осіб, як Залюбовський, і тому для в'яснення його чесної фізії може бути хто-не будь із людей, близько які близько знали Залюбовського в Катеринославі, відповідь на сформоване вище питання.

М. Одеса.

В. В. Данилов.

Примітки

1. ↑ Про нього стаття проф. Сумцова: „И И. Манжура, какъ поэтъ и этнографъ" в збірнику: „Изъ украинской Старины".
2. ↑ „Страничка изъ жизни Г. А. Залюбовскаго". Днѣпровская Молва, 1899, № 17; перепечатано въ „Кіевской старинѣ" 1900 р. № 1.
3. ↑ Незрозуміло, які ще „українськи збірки“ має на увазі Залюбовський, крім збірників українських пісень. Можливо було збірники Максимовича „Украинець“ 1869 р. або більш ранній „Кіевлянинъ“ (1840, 1841 і 1850 р.).
4. ↑ О старобытности малороссійскаго нарѣчія. Новыя письма къ М. П. Погодину. М, 1863 въ 16 д. л., 70 стр.

Ця робота перебуває у [суспільному надбанні](#) у
Сполучених Штатах.

- Робота перебуває у суспільному надбанні у Сполучених Штатах, тому що вона опублікована до 1 січня 1923 року.

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](http://wikisource.org)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- Arxivist

-
1. [↑ http://wikisource.org](http://wikisource.org)
 2. [↑ http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
 3. [↑ http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)

4. [↑ http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)